

پاراگراف اول

پاراگراف اول؛ آمریکا و ایران، تغییر قواعد درگیری در مدار «نه جنگ، نه صلح»؟

محمد ضرغامی

کمتر از یک دقیقه پیش

در پاراگراف اول، حسین آرین کارشناس امور راهبردی در نیوکاسل با فرزین ندیمی پژوهشگر ارشد از واشینگتن به راهبرد دور تازه درگیری‌ها میان ایران و آمریکا پرداخته‌اند.

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، در گفت‌وگو با شبکه خبری فاکس‌نیوز اعلام کرده که حمله به بخش انرژی ایران را برای مرحله پایانی عملیات در نظر گرفته است.

اظهارات او نشان می‌دهد که درگیری نظامی میان ایران و آمریکا، دست‌کم در ظاهر، از مرحله تمرکز بر اهداف نظامی عبور کرده و اکنون به سمت زیرساخت‌های حیاتی و اقتصادی ایران گسترش یافته است.

در چنین شرایطی، فشار بر منابع اقتصادی و ظرفیت‌های راهبردی ایران می‌تواند بخشی از محاسبات واشینگتن در ادامه یا ازسرگیری تقابل نظامی با جمهوری اسلامی باشد.

مقام‌های آمریکایی می‌گویند هدف از این حملات، «کاهش توانایی ایران برای تهدید آزادی کشتیرانی در تنگه هرمز و تضعیف ظرفیت‌های نظامی جمهوری اسلامی است».

در مقابل، تهران آمریکا را به هدف قرار دادن زیرساخت‌های غیرنظامی و اعمال فشار بر زندگی روزمره مردم ایران متهم می‌کند.

در برنامه رادیویی «پاراگراف اول» حسین آرین کارشناس امور نظامی و راهبردی ساکن نیوکاسل و فرزین ندیمی پژوهشگر ارشد در مؤسسه واشینگتن برای سیاست خاور نزدیک به این موضوع پرداخته‌اند.

↓ [لینک مستقیم](#) ✓

↗ [بازکردن در پنجره جدید](#)

مسئولیت آغاز درگیری‌ها با کیست؟

حسین آرین ریشه آغاز دوباره درگیری میان تهران و واشینگتن را در شکست روند دیپلماتیک می‌داند و می‌گوید: «تفاهم اولیه میان دو طرف می‌توانست زمینه کاهش تنش را فراهم کند، اما آمریکا با نادیده گرفتن مفاد ماده پنجم آن و ایجاد مسیر دریایی جدید در تنگه هرمز، عملاً این روند را متوقف کرد».

از نگاه آقای آرین، اقدام آمریکا در مدیریت مستقل عبور و مرور کشتی‌ها، از دید تهران به معنای کنار گذاشتن نقش ایران در مدیریت تنگه بود و همین موضوع زمینه آغاز رویارویی نظامی را فراهم کرد.

اما به باور فرزین ندیمی، ایراد اساسی، در متن مبهم تفاهم‌نامه اسلام‌آباد بود؛ متنی که امکان برداشت‌های متفاوت را برای دو طرف فراهم می‌کرد.

اگرچه آقای ندیمی معتقد است که هم تهران و هم واشینگتن از چارچوب حقوق بین‌الملل دریاها فاصله گرفتند، اما مسئولیت اصلی بحران را متوجه جمهوری اسلامی می‌داند؛ زیرا به گفته او، تهران تلاش کرد برخلاف قواعد حقوق بین‌الملل، کنترل عملی بر تنگه هرمز اعمال کند.

او می‌گوید اختلاف اصلی نه بر سر مسیرهای جدید کشتیرانی، بلکه بر سر برداشت متفاوت ایران و آمریکا از جایگاه حقوقی تنگه هرمز بوده است.

هدف آمریکا از حمله به مناطق جنوبی ایران چیست؟

به گفته این کارشناسان، دور تازه حملات ایالات متحده آمریکا بر تضعیف توان دریایی ایران متمرکز شده است.

حسین آرین می‌گوید: هدف اصلی آمریکا قطع خطوط ارتباطی و لجستیکی (آمادی) نیروی دریایی ایران، به‌ویژه سپاه پاسداران، است تا از بازسازی توان رزمی آن جلوگیری شود.

فرزین ندیمی نیز در تشریح الگوی عملیاتی آمریکا در دور تازه درگیری‌ها با ایران، به آغاز حمله این کشور به پایگاه‌های دریایی و شناورهای سپاه اشاره می‌کند و می‌گوید این حملات می‌تواند به زیرساخت‌های

ارتباطی، جاده‌ها، تونل‌ها و مسیرهای پشتیبانی نیز گسترش یابد. او معتقد است هدف نهایی ممکن است جداسازی نوار ساحلی جنوب ایران از سرزمین اصلی، اختلال در تجارت دریایی و اعمال نوعی محاصره دریایی از راه دور باشد.

ایران همچنان می‌تواند قدرت بازدارندگی‌اش را حفظ کند؟

از دیدگاه حسین آرین، حتی در صورت وارد شدن خسارت‌های گسترده به زیرساخت‌های نظامی، ایران همچنان از طریق راهبرد جنگ نامتقارن قادر به ایجاد اختلال در کشتیرانی خواهد بود.

آقای آرین برتری تجهیزات سنگین نظامی را لزوماً به معنای پیروزی نمی‌داند و می‌گوید ایران با استفاده از مین‌های دریایی، قایق‌های کوچک، حمله‌های زنبوری و موشک‌های ساحل به دریا همچنان می‌تواند هزینه‌های سنگینی به آمریکا تحمیل کند.

با وجود این، فرزین ندیمی راهبرد آمریکا را مبتنی بر فرسایش تدریجی توان نظامی و اقتصادی ایران می‌داند تا به گفته او، جمهوری اسلامی ناچار به عقب‌نشینی در موضوع تنگه هرمز و احتمالاً پرونده هسته‌ای شود.

درگیری‌ها به عملیات زمینی می‌انجامد؟

حسین آرین تصرف مناطقی مانند جزیره خارک یا بندرعباس را از نظر نظامی برای آمریکا امکان‌پذیر اما فاقد توجیه راهبردی می‌داند. او می‌گوید چنین مناطقی پس از اشغال به اهدافی ثابت برای حملات ایران تبدیل خواهند شد و آمریکا برای حفظ آن‌ها ناچار به صرف منابع گسترده خواهد بود.

از نگاه فرزین ندیمی، امکانات آمریکا برای یک جنگ زمینی گسترده کافی نیست.

از این رو، او سناریوهایی مانند اشغال محدود برخی جزایر، تصرف موقت پایگاه‌های هوایی یا حتی عملیات هوایر علیه مراکز حساسی مانند نطنز را از نظر نظامی گزینه‌هایی قابل تصور اما بسیار مخاطره‌آمیز می‌داند.

به گفته او، اشغال جزایر تنها زمانی معنا پیدا می‌کند که در خدمت هدف سیاسی مشخصی مانند اعمال فشار بر تهران برای تغییر رفتار یا حتی تغییر رژیم باشد؛ هدفی که به آمادگی بسیار گسترده‌تری نیاز دارد.

نه صلح، نه جنگ؛ مسئله اسرائیل

فرزین ندیمی معتقد است هر دو طرف تمایل دارند تنش‌ها را کاهش دهند، اما راهکار مشخصی برای خروج از بحران ندارند و میانجی‌ها تلاش می‌کنند زمینه بازگشت به مذاکرات غیرمستقیم را فراهم کنند.

با این حال، آقای ندیمی مذاکرات غیرمستقیم را «ناکارآمد» می‌داند و احتمال می‌دهد که چنین روندی بار دیگر به توافق‌هایی مبهم منجر شود؛ توافق‌هایی که ممکن است نتوانند اختلافات اصلی را حل کنند و در نهایت زمینه بازگشت دوباره بحران را فراهم آورند.

او همچنین می‌گوید ادعاهای جمهوری اسلامی درباره تنگه هرمز از نظر حقوق بین‌الملل مبنای محکمی ندارد و این تنگه یک مسیر بین‌المللی محسوب می‌شود.

به باور این کارشناس مسائل نظامی، پرونده هسته‌ای همچنان با ابهام روبه‌روست، اما ریشه اصلی تنش‌های منطقه نه مسئله کشتیرانی یا تنگه هرمز، بلکه مسئله رابطه جمهوری اسلامی با اسرائیل و نادیده گرفتن نقش این کشور در هر توافق احتمالی است.

حسین آرین نیز بر این باور است که جمهوری اسلامی همچنان از تنگهٔ هرمز به عنوان ابزار فشار استفاده خواهد کرد و در نهایت هر دو طرف به میز مذاکره بازخواهند گشت.

این کارشناس مسائل نظامی، آیندهٔ درگیری‌ها میان تهران و واشینگتن را به دلیل آنچه بی‌اعتمادی عمیق و سابقه طولانی خصومت می‌نامد، رابطه‌ای بر پایه «نه صلح پایدار و نه جنگ تمام‌عیار» ارزیابی می‌کند. او بر چرخه‌ای از کاهش تنش، توافق‌های موقت و بازگشت دوباره درگیری‌ها میان طرفین تأکید دارد.

این مطلب بخشی از:

پاراگراف اول

فراتر از خبر

بایگانی

ایران

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وبسایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.